

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 49b/2015

privind interpretarea articolelor 137 și 138 din
Constituția Republicii Moldova
(libertatea de exprimare a judecătorilor)

CHIȘINĂU

23 martie 2016

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Tudor PĂNȚÎRU, *președinte de ședință*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 17 noiembrie 2015,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 martie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 17 noiembrie 2015, deputații în Parlament Vlad Batrîncea și Vasile Bolea au adresat Curții Constituționale sesizarea pentru interpretarea dispozițiilor articolelor 137 și 138 din Constituție, care garantează independența judecătorilor Curții Constituționale și stabilesc condițiile de numire a acestora.

A. Motivele sesizării

2. Autorii sesizării au solicitat interpretarea prevederilor articolelor 137 și 138 din Constituție prin prisma libertății de exprimare a judecătorului Curții Constituționale.

3. Invocând unele declarații ale Președintelui Curții Constituționale, făcute în cadrul unor emisiuni televizate și radiofonice, autorii sesizării consideră că acestea încalcă limitele normelor constituționale menționate.

B. Legislația pertinentă

4. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

“(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sînt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Articolul 134 Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 136 Structura

„(1) Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani.

(2) Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.

(3) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia.”

Articolul 137 Independența

„Judecătorii Curții Constituționale sînt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.”

Articolul 138 Condițiile pentru numire

„Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă o pregătire juridică superioară, o înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățămîntul juridic sau în activitatea științifică.”

Articolul 139 Incompatibilități

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

„Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice și științifice.”

5. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această Convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997), sunt următoarele:

Articolul 10
Libertatea de exprimare

„1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

6. Potrivit autorilor sesizării, judecătorii Curții Constituționale, în exercitarea mandatului, au o serie de obligații, printre care să păstreze secretul deliberărilor și al votării și să nu ia poziție publică sau să dea consultații în probleme ce țin de competența Curții Constituționale, să nu folosească funcția deținută în scopuri de propagandă.

7. În acest sens, autorii sesizării susțin că prin interviurile și declarațiile publice, făcute de către judecătorii Curții Constituționale pentru mass-media, se încalcă prevederile articolelor 137 și 138 din Constituție și articolelor 17, 18 și 19 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

B. Aprecierea Curții

8. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

9. Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale. Potrivit

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

prevederilor legale, deputații în Parlament sunt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

10. La fel, articolul 135 alin.(1) lit.b) din Constituție, articolul 4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 4 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale abilitază Curtea cu atribuția de interpretare a Constituției.

11. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.b) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizată prin interpretarea textuală sau funcțională, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținând cont de caracterul generic al normei, situațiile concrete pe care legiuitorul nu avea cum să le prevadă la momentul elaborării normei, reglementările ulterioare, situațiile complexe în care norma trebuie aplicată.

12. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională, a cărei interpretare se solicită, este incertă, ambiguă sau incompletă și în cazul în care Curtea nu s-a pronunțat anterior.

13. Curtea observă că autorii sesizării au depus spre examinare unele declarații făcute de către Președintele Curții Constituționale în cadrul unor emisiuni radio-TV, solicitând aprecierea acestora prin prisma prevederilor articolelor 137 și 138 din Constituție.

14. Din totalitatea întrebărilor formulate de autorii sesizării, Curtea deduce că sesizarea vizează aspecte ce țin de *limitele libertății de exprimare a judecătorului Curții Constituționale*.

15. În acest sens, Curtea observă că prevederile articolului 138 din Constituție, care stabilesc condițiile de numire a judecătorilor Curții Constituționale, nu au incidență în prezenta cauză.

16. Curtea reține că, potrivit articolului 137 din Constituție, judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili pe durata mandatului, **independenți** și se supun numai Constituției. Prevederile constituționale menționate sunt reflectate și în articolul 13 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

17. Cu referire la independența judecătorilor Curții Constituționale, în Hotărârea nr.18 din 2 iunie 2014 Curtea a menționat următoarele:

„42. Independența judecătorilor este unul din principiile constituționale ale justiției. Potrivit acestui principiu, în activitatea sa judecătorul se supune numai legii și conștiinței sale. În rezolvarea litigiilor judecătorul nu poate primi nici un fel de ordine, instrucțiuni, indicații, sugestii sau alte asemenea impulsuri privind soluția pe care trebuie să o dea.

[...]

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

56. Atât Constituția, cât și Legea cu privire la Curtea Constituțională reglementează importante principii și garanții ale independenței și neutralității judecătorilor Curții Constituționale, de natură să permită acestora exercitarea obiectivă a judecății, Curtea însăși fiind, potrivit articolului 134 alin.(2) din Constituție, „independentă față de orice altă autoritate publică” și supunându-se numai Constituției. [...].”

18. În același timp, articolul 13 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, care garantează independența judecătorilor, stabilește că **judecătorii Curții Constituționale nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului.**

19. Curtea reține că articolul 32 din Constituție garantează libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

20. Importanța și valoarea dreptului la libertatea de exprimare este confirmată și de articolul 19 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și articolul 10 al Convenției Europene, care stabilesc că **orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare.**

21. În acest sens, Curtea Europeană a stabilit în jurisprudența sa că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru realizarea proprie a fiecărei persoane. Potrivit paragrafului 2 al articolului 10, acesta este aplicabil nu numai „informației” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive sau ca o chestiune de indiferență, dar și celor care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și liberalismului, fără de care nu poate exista o „societate democratică”. După cum este prevăzut în articolul 10, această libertate este supusă unor excepții, care trebuie, totuși, interpretate strict, iar necesitatea unor astfel de restricții trebuie stabilită în mod convingător (a se vedea, printre altele, *Jersild v. Danemarca*, § 31; *Hertel v. Elveția*, hotărâre din 25 august 1998, § 46; *Steel și Morris v. Regatul Unit*, nr. 68416/01, § 87).

22. De asemenea, în jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a statuat că protecția garantată de articolul 10 se extinde și asupra **funcționarilor publici** (a se vedea *Vogt v. Germania*, hotărâre din 26 septembrie 1995, § 53; *Wille v. Liechtenstein*, hotărâre din 28 octombrie 1999, § 41; *Ahmed și alții v. Regatul Unit*, hotărâre din 2 septembrie 1998; *Fuentes Bobo v. Spania*, § 38, hotărâre din 29 februarie 2000). În același timp însă, chiar dacă aceste persoane beneficiază de protecția art. 10 din Convenție, este legitim ca statul să le supună, datorită statutului lor, unei obligații de rezervă. Între obligația de rezervă și libertatea de exprimare a funcționarilor publici trebuie păstrat un just echilibru, care să satisfacă cerința necesității ingerinței într-o societate democratică.

23. În acest sens, Curtea reține că în cauza *Wille v. Liechtenstein* Curtea Europeană a decis că, atunci când este vorba de **magistrați, și în special de**

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

magistrați de rang înalt, drepturile și responsabilitățile lor în privința exercițiului libertății de exprimare au o importanță deosebită. Magistrații trebuie să dea dovadă de o anumită reținere în punerea în valoare a libertății lor de exprimare ori de câte ori este susceptibil să fie afectate autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare (§64).

24. Totodată, dacă **magistratul își exprimă opinia asupra unor chestiuni de drept constituțional**, care, prin însăși natura acestei ramuri de drept, **au evidente și obligatorii implicații politice, acest unic element, privit izolat, nu poate legitima împiedicarea lui să formuleze comentarii cu privire la astfel de subiecte**. Într-o astfel de situație, magistratul poate să își exprime opinia, mai ales dacă nu este vorba de o opinie total de nesusținut, ci, dimpotrivă, de una împărtășită și de alte persoane (*Wille v. Liechtenstein*, § 67).

25. De asemenea, Curtea Europeană menționează că **excluderea din magistratură ca urmare a declarațiilor date în presă încalcă dreptul la libertatea de exprimare**, consacrat de art. 10 din Convenție, este extrem de severă și aptă de a produce un efect „descurajant” asupra judecătorilor care ar fi dorit să participe la dezbaterile publice privind eficacitatea instituțiilor judiciare (a se vedea cauza *Kudeshkina v. Federația Rusă, hotărâre din 28 februarie 2009*, §88, §98).

26. Mai mult, având în vedere importanța crescândă acordată separației puterilor și importanța salvagădării independenței judiciarului, Curtea Europeană reține că **ingerințele în libertatea de exprimare a unui judecător impun o analiză detaliată**.

27. În același context, în *Raportul privind libertatea de exprimare a judecătorilor*, adoptat la cea de-a 103-a sesiune plenară (19-20 iunie 2015), Comisia de la Veneția a subliniat:

„41. Pentru a înlătura garanțiile constituționale ale libertății de exprimare, trebuie să fie evidentă legătura dintre opiniile exprimate și activitățile ce țin de administrarea justiției. În cazul în care legătura nu este evidentă, instanțele și organele de supraveghere **trebuie să acorde prioritate libertății de exprimare a unui judecător, nefiind permise nici un act de presiune în privința acestuia.**”

28. În contextul celor menționate, Curtea reține că în speță dl Alexandru Tănase a fost interviewat de jurnaliști în calitate de președinte al Curții Constituționale și în legătură cu hotărârile adoptate de către Curtea Constituțională. De altfel, este obligația președintelui Curții să explice activitatea Curții Constituționale. Astfel, președintele Curții și-a expus opinia, în principal, despre administrarea justiției constituționale de către Curtea Constituțională, precum și despre funcționarea justiției ordinare și a instituțiilor democratice în Republica Moldova. În acest sens, este evident că nu poate fi vorba despre depășirea limitelor dreptului la libera exprimare.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR.49b/2015
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLELOR 137 ȘI 138 DIN CONSTITUȚIE
(LIBERTATEA DE EXPRIMARE A JUDECĂTORILOR)

29. În același timp, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă *ratione materiae*, deoarece interviurile și articolele de presă nu sunt acte susceptibile controlului constituționalității.

30. Curtea reține că sesizarea este vădit nefondată, formulată abuziv și argumentată defectuos, prin urmare, nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolelor 26 alin. (1), 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputaților Vlad Batrîncea și Vasile Bolea privind interpretarea articolelor 137 și 138 din Constituția Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte de ședință

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 23 martie 2016
DCC nr. 20
Dosarul nr. 49b/2015*